

Kormányátalakítás Romániában

Hosszú előkészítést követően, ám meglehetősen zavaros körülmények között került sor Romániában a kormány átalakítására. A kormányoldal pártjai, az ellenzék és Traian Băsescu államfő között abban sem volt egyetértés, hogy új kormányról, ennek megfelelően új kormányprogramról vagy csupán a kabinet politikai összetételének megváltoztatásáról van szó. Erre hivatkozva az államfő először nem volt hajlandó kinevezni az új kabinet tagjait – akiket előzőleg a törvényhozás megszavazott –, majd politikai megállapodást kötött Victor Ponta régi-új miniszterelnökkel, miszerint mégis aláírja a kinevezési okmányokat, ha ezt követően az új kormány felelősségvállalással elfogadja az új programot. A román Alkotmánybíróság (AB) március 8-i döntésének értelmében csupán a kormány politikai struktúrája és összetétele változott, a kormányprogram nem, ezért az új kabinet hivatalba lépése nem ütközött az alaptörvénybe. A harmadik Ponta-kormány – az államfővel kötött megállapodás értelmében – március 11-én kormányzati felelősségvállalással fogadta el politikai programját, hangsúlyozva, hogy az nem új kormányprogram, csupán egy politikai program. A körülmények tehát rendkívül zavarosak és sok részletet tekintve értelmezhetetlenek voltak, a tény azonban az, hogy múlt héttől új politikai összetételű kormánya van Romániának. A kormánykoalíció fő erejét a Szociáldemokrata Párt (PSD) adja, a pártelnök Victor Ponta megőrizte miniszterelnöki tisztségét. A PSD szoros szövetségesének számító két kis párt, a Konzervatív Párt (PC) és a Nemzeti Szövetség Románia Fejlődéséért (UNPR) megalakították a Szociáldemokrata Unió (USD) nevű pártszövetséget, ezt azonban a választási hatóság nem vette nyilvántartásba, mivel ugyanezen a néven már létezett egy pártszövetség a kilencvenes évek közepén. Így végül PSD-PC-UNPR néven kötöttek szövetséget egymással ezek a pártok, ebben a felállásban indulnak a májusi európai parlamenti választásokon is. Belépett a koalícióba és biztosítja a parlamenti többséget a kormánynak a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ), továbbá a nemzeti kisebbségek képviselőházi frakciója is támogatja szavazataival a kormányt.

A kormány átalakítását övező bizonytalanságok miatt az RMDSZ koalíciós feltételeit nem emelték be a kormányprogramba, hanem először egy pártközi megállapodásban rögzítették azokat, majd végül a március 11-én elfogadott politikai programba is belefoglalták. A román politika sajátossága miatt azonban meg kell jegyeznünk, hogy tulajdonképpen teljesen mindegy, hogy milyen program részeként fogadta el a koalíció ezeket a pontokat, a lényeg az, hogy idővel az RMDSZ mennyit tud majd belőle megvalósíttatni a kormánytöbbséggel.

A PSD-PC-UNPR pártszövetség és az RMDSZ kormányzati együttműködésének legfontosabb pontjai:

- a felek a kormányban konszenzussal hozzák meg döntéseiket az alkotmánymódosítás, a különböző régiók tradíciói, kulturális jellemzői és történelmi sajátosságai alapján történő közigazgatási átszervezés, a nemzeti kisebbségek kulturális jogai, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) magyar vonalának létrehozatala, valamint az etnikai arányosság helyi és megyei szinten való megvalósítása tekintetében;

- a felek vállalták, hogy az oktatási törvény – főként annak kisebbségi fejezete – nem módosítható az RMDSZ beleegyezése nélkül;

- a felek vállalták, hogy a kormány lépéseket fog tenni a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának ratifikálásával vállalt intézkedések gyakorlatba ültetésére;
- a kormány támogatja a nemzeti kisebbségek jogállásáról szóló törvénytervezet parlamenti elfogadását;
- a kormány felgyorsítja az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatási folyamatát;
- a kormány folytatja a decentralizációs folyamatot;
- a kormány új, „egységes versenyfeltételeket biztosító” választási törvényt dolgoz ki;
- a felek vállalják, hogy törvénytervezet elfogadásával oldják meg a közigazgatási egységek szimbólumhasználatát;
- a kormány támogatja azoknak az elkezdett fejlesztéseket, amelyek a kisebbségek által lakott területeken vannak, kiemelten az észak-erdélyi autópálya következő szakaszának megépítését.

A megállapodás ezen pontjainak érvényesítése érdekében a következő időszakban minden kérdésben komoly nyomásgyakorlás függvénye lesz az egyes vállalások teljes egészében vagy részbeni megvalósítása. Mivel 2014 rendkívül fontos választási év a román politikában, a novemberi elnökválasztásig komoly kockázatot vállal az a politikai erő, amelyik a magyarság számára kedvező döntést hoz olyan területeken, mint a MOGYE magyar karának ügye vagy a szimbólumhasználat kérdése. Traian Băsescu államfő és az általa támogatott Népi Mozgalom Párt (PMP) vezető politikusa, Elena Udrea már nyilatkoztak is a sajtóban, miszerint a magyarok újra túlzott követelésekkel állnak elő, amelyek támadást jelentenek az ország területi egysége ellen. Minden jel arra mutat, hogy a magyarsággal szembeni nacionalista támadások a kampányidőszakban is jelen lesznek, ezúttal azonban nem a szociáldemokraták, hanem az ellenzék pártjai fogják megadni az alaphangot. Ennek megfelelően az igazán fontos előrelépésekre már az új államfő mandátuma alatt kerülhet sor, a kampányidőszakban a PSD vélhetően nem kockáztatja az általa támogatott jelölt vereségét azzal, hogy látványosan felvállalja és végrehajtja az RMDSZ követeléseit. Ez az időszak azonban alkalmas az olyan projektek elindítására, amelyek „etnikailag semlegesek”: az elmúlt napokban már történtek lépések az észak-erdélyi autópálya következő szakaszának engedélyeztetése irányába. A megállapodásban természetesen nem szerepelnek konkrét határidők, továbbá a megfogalmazásban sehol sem jelenik meg az autonómia szó, ez azonban nem okozhat meglepetést: a román politikában semmilyen határidő nem garancia egy döntés meghozatalára, az autonómia kifejezés pedig – akár kulturális vonatkozásban is – támadási felületet nyitna a kormány tevékenységén. A megállapodás nyelvezete nyilvánvalóan kompromisszumot tükröz: az RMDSZ számára elengedhetetlen volt az összes olyan kérdés beemelése ebbe a szövegbe, amely az utóbbi években a romániai magyarság számára fontos volt, a PSD-PC-UNPR szövetség pedig azzal védekezhet a közvélemény előtt, hogy semmilyen kötelezettséget nem vállalt egy etnikai régió vagy egy magyar egyetem kialakítására.

Azt, hogy az RMDSZ kormányra lépésével lesz-e előrelépés a pártközi megállapodásban foglalt pontok tekintetében csak az új kormány mandátumának lejártával fogjuk teljes bizonyossággal tudni, az azonban az elmúlt években látszott: a kétharmados román többség alkotmánymódosítási és közigazgatási átszervezésre vonatkozó terveivel szemben, az oktatási törvény betartatása tekintetében, a további jogkiterjesztés vonatkozásában ellenzékből

majdhogynem tehetetlen volt a romániai magyar érdekképviselő. Az elmúlt évek tapasztalatai arra is rámutattak, hogy Magyarország és Románia együttműködésében számos zavar keletkezett, ebben a tekintetben is változásokat hozhat az RMDSZ kormányra lépése. A magyar kormány vezető politikusai egybehangzóan támogatásukról biztosították az RMDSZ döntését: Martonyi János külügyminiszter szerint az RMDSZ kormányra kerülésre "a légkört nagy valószínűséggel javítja", Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes legitimnek nevezte az RMDSZ törekvését, hogy szeretne kormányon lenni azért, hogy védelmet és forrásokat biztosítson a romániai magyarságnak, míg Németh Zsolt külügyi államtitkár kifejtette: javíthatja a két ország közötti kapcsolatokat az új román kormánykoalíció.